Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы намеснік Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь
___________________А.І.Жук
"___"_____________2012 г.
Рэгістрацыйны № ТД-____/тып.

АСНОВЫ КАМПАЗІЦЫІ

Тыпавая вучэбная праграма для вышэйшых навучальных устаноў па спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады напрамку 1-17 03 01-02 камп'ютарная музыка

УЗГОДНЕНА
Начальнік упраўлення навучальных устаноў і кадраў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
______________Е.У. Рыбчынская
"____"_____________2012 г.

УЗГОДНЕНА
Начальнік упраўлення вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
________________Ю.І. Міксюк
"____"___________2012 г.

Старшыня Вучэбна-метадычнага аб'яднання вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў
_____________ Б.У. Святлоў
"___"____________2012 г.

Рэктар дзяржаўнай установы адукацыі "Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы"
____________У.І. Жупляк
"____"___________2012 г.

Эксперт-нормакантралёр
___________ _________
"_____"_____________2012 г.

Мінск 2012

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Складальнік

А.В. Цапко, выкладчык кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў”

Рэцэнзенты:

кафедра кампазіцыі ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі”;

В.В. Кузняцоў, загадчык кафедры інструментоўкі УА “Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі”, прафесар.

Рэкамендавана да зацвярджэння ў якасці тыпавой:

кафедрай мастацтва эстрады ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол №7 ад 12.04.2012г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў”

навукова-метадычным саветам па мастацтве музыкі Вучэбна-метадычнага аб’яднання вышэйшых навучальных установ Рэспублікі Беларусь па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў.

Адказны за рэдакцыю ________________
Адказны за выпуск А.В. Цапко

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тлумачальная запіска

«Асновы кампазіцыі» – адна з прафілюючых дысцыплін для студэнтаў спецыяльнасці “Мастацтва эстрады” напрамку “камп’ютэрная музыка”, у межах якой на практыцы вывучаюцца законы будовы музычных твораў і прынцыпы музычнай драматургіі. Майстэрства кампазітара грунтуецца на тонкім адчуванні гэтых законаў, на ўменні пабудаваць музычны твор адпаведна ім. Найбольш поўна адпаведны вопыт прадстаўлены ў розных жанрах і формах твораў такіх як акадэмічнай, джазавай і рок-музыкі.

Стварэнне музычнага твора як мастацкага цэлага мае на ўвазе веданне і аналіз шэрагу пытанняў. Гэта пытанні стылю, жанру, музычнай формы, вобразнага зместу, музычнай драматургіі, гармоніі, поліфаніі, фактуры і г.д. Таму дысцыпліна “Асновы кампазіцыі” ўваходзіць у комплексную падрыхтоўку студэнтаў напрамку “камп’ютарная музыка”, цесна ўзаемадзейнічаючы з такімі спецыяльнымі дысцыплінамі, як “Поліфанія”, “Аналіз музычных формаў”, “Інструментазнаўства, аранжыроўка і пераклад музычных твораў”, “Камп’ютарная аранжыроўка” і інш.

Мэтай дысцыпліны «Асновы кампазіцыі» з’яўляецца засваенне на практыцы асноўных законаў будовы музычных твораў, а таксама развіцця музычнай думкі. Дысцыпліна ахоплівае асноўныя формы акадэмічнай музыкі: ад перыяду да варыяцый і ронда, уключае асноўныя кампазіцыйныя формы джазавай і рок-музыкі, якія часцей за ўсё выкарыстоўваюцца на эстрадзе. Улічваючы спецыфіку спецыяльнасці, у змест дысцыпліны не ўключаны такія формы, як санатная і санатна-сімфанічны цыкл.

Мэта курса абумоўлівае выкананне наступных задач:

- ствараць музычныя творы малых і буйных форм для розных інструментальных і вакальных складаў;
- аналізаваць розныя музычныя творы з пункту гледжання іх формы, драматургіі, сродкаў выразнасці і тэматычнага развіцця;
- увасабляць ў ствараемых музычных творах драматургічныя прынцыпы кампазіцыі буйнейшых кампазітараў свету.

У выніку вывучэння дысцыпліны «Асновы кампазіцыі» студэнт павінен **ведаць**:

- агульныя правілы музычнай кампазіцыі;
- правілы стварэння музычнага твора;
- прынцыпы стварэння музычных твораў малых формаў вакальнай музыкі;
- прынцыпы стварэння музычных твораў малых формаў інструментальнай музыкі;
- правілы пабудовы музычнай кампазіцыі простай двухчастковай і простай трохчастковай музычных формаў;
- правілы пабудовы музычнай кампазіцыі складанай двухчастковай і складанай трохчастковай музычных формаў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

умець:
- ствараць музычныя творы малых формаў вакальнай, вакальна-інструментальнай і інструментальнай музыкі;
- карыстацца сродкамі музычнай выразнасці для ўвасаблення мастацкага вобразу ў музычным творы;
- выкарыстоўваць розныя прыёмы тэматычнага развіцця ў музычным творы.

Вывучэнне дысцыпліны “Асновы кампазіцыі” грунтуецца на трох метадычных тэндэнцыях. Першая з іх абумоўлена задачамі шматбаковага музычнага развіцця студэнтаў і прадугледжвае сістэматызаванае сачыненне твораў розных жанраў, формаў, стыляў для розных інструментальных і вакальных складаў. Другая тэндэнцыя праяўляецца ў засваенні студэнтамі неабходных тэхнічных навыкаў па прынцыпу “ад простага да складанага”. І апошняя абапіраецца на комплексны тэарэтычны аналіз будовы музычных твораў кампазітараў розных эпох і напрамкаў.

Агульная колькасць прадугледжаных тыпавым вучэбным планам гадзін – 290 г., з іх 124г. – індывідуальныя заняткі. Веды і практычныя навыкі студэнтаў кантралююцца ў працэсе навучання (залікі, экзамены), а таксама пры арганізацыі пазааўдыторнай дзейнасці.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Прыкладны тэматычны план

Назва тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін Індывідуальныя заняткі
Тэма 1. Уводзіны.	1
Тэма 2. Перыяд. Складаючыя перыяду: сказ, фраза, матыў.	12
Тэма 3. Простыя формы (дзвухчастковая, трохчастковая)	21
Тэма 4. Складаныя формы (дзвухчастковая, трохчастковая)	24
Тэма 5. Варыяцыі (Строгія, вольныя)	16
Тэма 6. Ронда (старыннае, класічнае)	16
Тэма 7. Сюіта	13
Тэма 8. Формы і жанры поп-музыкі	21
Усяго:	**124**

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Змест дысцыпліны

Тэма 1. Уводзіны ў кампазіцыю

Мэты і задачы курса. Сутнасць музычнай кампазіцыі. Сродкі музычнай выразнасці як інструментарый кампазітара. Паняцце аб музычнай драматургіі. Тыпы выкладання музыкі. Законы будовы мелодыі і гармоніі. Тыпы фактуры. Выразная і драматургічная роля тэмбра.

Тэма 2. Перыяд

Паняцце перыяду. Складаючыя перыяду: сказ, фраза, матыў. Перыяд квадратнай і неквадратнай, паўторнай і непаўторнай будовы. Аднатанальны і мадулюючы перыяд. Дапаўненне і пашырэнне перыяду. Перыяд адзінай будовы.

Аднагалосая мелодыя ў форме перыяду. Мелодыя з акампанементам у форме перыяду. Тэма.

Тэма 3. Простыя формы

Паняцце аб простых формах. Кантрастныя і некантрастныя формы. Рэпрызныя формы. Простая двухчастковая форма. Простая трохчастковая форма.

Тэма 4. Складаныя формы

Паняцце аб складаных формах. Складаная двухчастковая форма. Складаная трохчастковая форма. Трыо і развіваючая сярэдзіна. Ступень і тып кантрасту ў сярэдзіне.

Тэма 5. Варыяцыі

Паняцце аб вар'іраванні. Віды вар'іравання. Варыяцыі як музычная форма. Варыяцыі на адну тэму і варыяцыі на некалькі тэм. Спалучэнне варыяцый з іншымі формамі.

Тэма 6. Ронда

Паняцце аб форме ронда. Рэфрэн і эпізоды. Спалучэнне ронда з іншымі формамі, ронда-саната.

Тэма 7. Сюіта

Паняцце аб форме сюіты: цыклічнасць, выкарыстанне танцавальных жанраў. Прынцыпы сапастаўлення частак у сюіце. Спецыфіка старадаўняй сюіты.

Тэма 8. Формы і жанры поп-музыкі

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Куплетная форма. Спецыфіка выкарыстання куплетнай формы ў жанрах папулярнай музыкі. Рэгтайм. Блюзавы квадрат. Выкарыстанне прынцыпаў акадэмічнай кампазіцыі ў жанрах поп-музыкі і рок-музыкі. Спецыфіка сачынення электронных музычных твораў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Инфармацыйная частка
Літаратура

Асноўная

1. *Гнесин М. Ф.* Начальный курс практической композиции / М. Ф. Гнесин. – М.: Музгиз, 1962. –162с.
2. *Муха А.И.* Процесс композиторского творчества / А. И. Муха. – Киев: Музична Украина, 1979. –89с.
3. *Тараканов М.Е.* Замысел композитора и пути его воплощения: Сб. «Психология процессов художественного творчества» – Л.: Наука, 1980. – 68с.
4. *Чугунов Ю.Н.* Эволюция гармонического языка джаза / Ю. Н. Чугунов. – М.: МГИК, 1994. –115с.
5. *Месснер Е.И.* Основы композиции / Е. И. Месснер. – М., 1968. –290с.
6. *Маркин Ю.И.* Джазовый музыкальный словарь / Ю. И. Маркин. – М., 1985. –388с.

Дадатковая

1. *Гаранян Г.* Аранжировка для вокально-инструментальных ансамблей / Г. Гаранян Г. - М.: Музыка, 1987. –237с.
2. *Зарипов Р.Х.* Кибернетика и музыка / Р. Х. Зарипов. – М.: Наука, 1971. – 12с.
3. *Петрушин В.И.* Музыкальная психология / В. И. Петрушин. – М.: Пассим, 1994. –58с.
4. *Саульский Ю. С.* Аранжировка для биг-бенда / Ю. С. Саульский. М.: Композитор, 1998. –152с.
5. *Мелехин В.П.* Универсальные принципы развития импровизации / В. П. Мелехин. – МГУКИ, 2002. –166с.

Пералік рэкамендуемых сродкаў дыягностыкі

Для кантролю і самакантролю ведаў студэнтаў выкарыстоўваецца дыягнастычны інструментарый, які мае рознаўзроўневы характар і выкарыстуецца комплексна.

1. Творчыя заданні прадугледжваюць аналіз музычных твораў
2. Сачыненне музычных твораў розных жанраў

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ